

RODINA A ŠKOLA

ČASOPIS PRO VŠECHNY RODIČE A UČITELE

číslo 8
říjen 2013
ročník LX
cena 37 Kč

FOR TOYS

4. VELETRH HRAČEK A HER
10.-13. 10. 2013

Souběžně probíhající veletrhy:

**FOR BABIES
FOR GAMES**

PVA
EXPO PRAHA
LETNANY

DÍTĚ Z PĚSTOUNSKÉ
RODINY JDE DO ŠKOLY

**Ach, ten
peďák...**

**PATŘÍ MOBIL
DO ŠKOLY?**

**Analýza učebnice
českého jazyka**

**Co žádáme od
příštího ministra
školství**

**Jak se osvědčily
TABLETY VE TŘÍDĚ**

**ŠKOLA
A TECHNOLOGIE**
NOVÝ SERIÁL
NA STRÁNKÁCH
RODINY A ŠKOLY!
str. 18

ZAJDĚTE S DĚTMI DO YMKY

YMCA neboli Křesťanské sdružení mladých lidí (Young Men's Christian Association) je nejstarší a nejrozšířenější mládežnická organizace na světě. Usiluje o harmonický rozvoj člověka, jeho ducha, duše a těla. Je otevřena všem lidem bez rozdílu rasy, pohlaví, náboženského vyznání, sociálního postavení, fyzických i duševních schopností.

Text: Šárka Kubcová

Strany trojúhelníka znázorňují tři pilíře lidské osobnosti, na které je YMCA zaměřena – a duchovní, tělesná a duševní stránka by měly být v harmonickém spojení, k němuž vede pevná vůle, symbolizovaná příčným pásem přetínajícím trojúhelník.

Vznikla v Londýně v roce 1844 jako prostředek křesťanské pomoci mladým lidem „ztraceným“ v rychle se industrializujících a odlidšťujících městech Anglie. Cílem bylo žít podle evangelia, vést mladé muže k víře a k zdravému životnímu stylu, a předcházet tak nástrahám rozvíjející se zločinnosti a alkoholismu. Od počátku byl kladen důraz na vzdělání, zlepšování sociálních podmínek, smysluplné využívání volného času a na rozvoj celé osobnosti. Uvedené principy stále přetrvávají, a jak se jistě shodneme, jsou aktuální i v dnešní době.

Přerušovaná tradice v českých zemích

Z iniciativy T. G. Masaryka k nám v roce 1920 Světová aliance YMCA vyslala 62 sekretářů, kteří vedle zakládání a rozvoje sdružení YMCA vyškolili české a slovenské dobrovolníky, z nichž nejschopnější vyslali

do jednorozhodných i delších speciálních ymkařských kurzů v USA.

Prvním předsedou se stal prof. Dr. František Drtina, význačný filozof, vědec a politik. Členy byli mimo jiné prof. Dr. Emanuel Rádl a Ing. Václav M. Havel (otec Václava Havla).

Provoz Ymky byl zakázán například v roce 1943, kdy byl u moci Hitler, a v roce 1951 kvůli Gottwaldovi. Její činnost byla obnovena až v roce 1989.

YMCA dnes

V současnosti je u nás organizace otevřena všem mužům i ženám, chlapcům i dívkám, dětem všech ras a národů, vyznání, sociálních skupin, politické příslušnosti a věku. Je nezávislá na politických stranách i na církvích. Při své činnosti navazuje na domácnosti i světové kulturní a historické tradice. Je to samostatná nezisková organizace, a v ČR jí byl přiznán Ministerstvem školství,

mládeže a tělovýchovy statut: Organizace uznaná MŠMT pro oblast práce s dětmi a mládeží na léta 2011 až 2015.

Co YMCA nabízí?

YMCA má 26 lokálních sdružení ve většině krajů ČR. Třeba v Hradci Králové nabízí dětem kroužek výtvarný, pěvecký, flétničky, pohybové výchovy předškoláků, angličtiny a plavání. Starší děti mohou chodit do Ymky hrát florbal, stolní tenis, šachy, šipky anebo navštěvovat jazykové kroužky, kroužek cykloturistiky nebo doučování, oblíbené jsou internetové kroužky nebo naopak kroužky rukodělných prací, jako je paličkování a patchwork. Některé aktivity probíhají přímo v budově Ymky, kde jsou učebny, pohybové kroužky jsou v tělocvičnách, které má YMCA pronajaté od škol. Doučování starších dětí, které přicházejí s odlišnou úrovní znalostí z různých škol, probíhá zpravidla individuálně. Doučovat se v Ymce

SERIÁL JAZYKOVÝCH FEJETONŮ PAVLY LOUCKÉ

ČEŠTINA ILJI HURNÍKA

mohou děti jakýkoliv školní předmět. Prá-
telskou atmosféru doučování bez stresu
a tlaku umožňuje individuální přístup.

YMCA je pro každý věk

YMCA ve výše zmíněném Hradci Králové má své vlastní dětské centrum, kam mohou chodit děti již od tří let. Je to dvousměrné polodenní dětské centrum rodinného typu, navštěvuje ho maximálně 24 dětí a dohled nad dětmi je zajištěn odborným personálem, který se dětem věnuje a vymýšlí pro ně nejrůznější aktivity, odpovídající věku dítěte. Maximální věková hranice není omezena, v Hradci mají několik zájmových kroužků i pro dospělé a seniory. Nenašli jste v nabídce kroužek, o který byste měli zájem? Nevadí! Stačí, když své přání v Ymce sdělíte a sežene se minimálně pět zájemců a instruktor nebo vedoucí. YMCA je otevřená jakýmkoliv aktivitám a nápadům.

Kroužky vedou odborníci

YMCA má v řadách dobrovolníků velké množství odborníků z nejrůznějších oblastí, kteří ochotně a rádi své znalosti a dovednosti poskytují těm, kteří o ně mají zájem, ať dětem, či dospělým. Organizace spolupracuje s vysokými školami nejrůznějších zaměření od lékařských fakult po fakulty pedagogické i technické, odkud pak pochází většina lektorů. Nebrání se však ani dobrovolníkům z řad důchodců či pracujících, kteří chtějí někde pomáhat. Kroužky pro děti jsou zdarma a ve skupině bývá podle zaměření kroužku šest až osm dětí.

V čem se odráží křesťanská podstata Ymky?

Je nositelkou praktického křesťanství, tzn. snaží se mladým lidem vštípit smysl pro celoživotní každodenní fair play ve všech oblastech lidského života.

Poslání je naplňováno zejména prostřednictvím tělesné výchovy a sportu, výchovy k demokracii, toleranci a občanské odpovědnosti. Programově bojuje proti etnické a jakékoli jiné diskriminaci tím, že své neformální vzdělávací programy v umění, v sociální oblasti, ekologii apod. nabízí všem lidem bez rozdílu. Kromě toho pořádá také charitativní a humanitární sbírky na pomoc potřebným lidem doma i v zahraničí, sociální program zahrnuje i aktivní zájem o věci veřejné a politické. S důrazem na vzájemné poznávání, přátelství a spolupráci mladých lidí umožňuje YMCA svým členům vzdělávací, pracovní i rekreační pobyty v zařízeních YMCA po celé Evropě i mimo ni. Běžné jsou mezinárodní tábory, semináře a kongresy.

Více na www.ymca.cz

Kdysi jsem dostala za úkol promluvit o češtině v rozhlase. Na předběžné schůzce jsme se s paní redaktorkou bavily o knížkách Pavla Eisnera, který byl vždy mým nedostižným vzorem. V úvodu živého vysílání mi paní redaktorka přihrála otázku: „Který autor je pro vás nerozlučně spjat s češtinou?“ A já nečekaně vyhrkla: „Ilja Hurník.“

Když nedávno (7. září) Ilja Hurník ve svých devadesáti letech zemřel, pocítila jsem potřebu zvěčnit vedle běžných charakteristik (hudební skladatel, klavírista, pedagog, spisovatel, libretista, dramatik) jednu navíc: znalec mateřštiny. Všimněte si, jak mistrně vystihl nářečí svého rodného kraje: „Ty krátké slabiky letí lidem od úst jako kulometná palba. Skládají se v úderná slova a ta v zhuštěné věty: Josef – buty jak sklenka! To jest, Josefe, vyčisti mi boty tak, aby se leskly jako sklenice. Nač náš upovídáný Pražan potřebuje celé souvětí, Slezan vypálí jako heslo. To se nerozvíjí, nýbrž opakuje v jakékoli situaci týmž rytmem a intonací. Mezi hesly se otvírají pauzy s utajeným, napjatým crescendo, v nichž zraje příští slovní salva.“ A protože nepochybně očekáváte hádanku, zkuste tentokrát odhadnout, kolik let bylo Iljovi Hurníkovi, když tento text psal. Správnou odpověď najdete jako vždy v závěru textu.

Jazykově mě pan Hurník zaujal už v „Trubačích z Jericha“ (1965). Tenkrát jsem slzela smíchy zejména nad povídkou, v níž se král Herodes rozhodne další neviňátka nevráždit, ale ujmout se jejich výchovy jakožto sbormistr. Nadsázka sbormistrovských „výchovných proslavů“ mě, prostořeké sborové dítě, zaujala snad až příliš.

V plné míře jsem si jazykové schopnosti pana Hurníka uvědomila až koncem sedmdesátých let, kdy na jednom z „hudebních salonků“ v Martinickém paláci společně se svým švagrem Petrem Ebenem bavil publikum hudebními i slovními improvizacemi. Tehdy jsem už jako studentka bohemistiky žasla, s jakou ohromující znalostí slovo tvorné terminologie bravurně „obhájil“ žertovně tvrzení, že

příjmení Eben je pouhou odvozeninou, něku-li plevelnou odnoží příjmení Hurník.

František Kožík o Iljovi Hurníkovi před časem (1995) napsal, že jeho krásná čeština pojí jazykovou vybranost s průzračným vyjádřením. Ilja Hurník prý sám víckrát přiznal, že „vyškrtává z prvopisu přebytná epitheta, která oslabují význam substantiv, a dává si zato záležet na slovesech“, která považuje za „nejúčinnější literární municí“. Díky tomu jsou jeho dialogy dramatické, úderné, a všechno prostupuje jemná ironie vůči vlastní odbornosti. Nevím,

jestli schopnost „slovní salvy“ zdědil Ilja Hurník od slezských předků, nebo jestli sám intuitivně pochopil základní princip učebnic stylistiky (bez sloves v plnovýznamovém tvaru nenapíšete čtivý příběh). A co se

týče ironie vůči vlastní odbornosti, tou Ilja Hurník věru nešetřil. Když jsem pomáhala s přípravou jeho eseje pro přírodovědecký časopis, spiklenecky na mě mrkl: „Pojďme s tím ke stolečku na chodbě, aby nebylo slyšet, že nemáme přírodovědecké vzdělání.“

Nás filology měl Ilja Hurník rád a zároveň si z nás nádherně střílel. Zejména z bezduchých, formálně dokonalejších teoretických rozprav, učeně pojednávajících o podružnostech. Spadeno měl také na zaryté jazykové puristy. V „Tyrkysovém notýsku“ (2010) si v povídce „Strážci češtiny“ jemně utahuje z hypotetického Kruhu strážců čistoty mateřského jazyka: „Pánové, to je tasemnice druhých pádů od koho čeho. Tasemnicí je i náš název. Jsme členové čeho? Kruhu čeho? Strážců čeho? Čistoty čeho? A tak dále.“ Nevím, jakou roli v tom všem hrál Pavel Eisner, ale ke svému údivu jsem zjistila, že se s Iljou Hurníkem znali osobně.

Přestože jedna z prvních skladeb Ilji Hurníka nese název „Mládí uteklo“ (tiskem vyšla v jeho 11 letech, ale zkomponoval ji dříve), ve skutečnosti mu mládí neuteklo nikdy. Opuštělo nanejvýš jeho tělesnou schránku. Uhodli jste, kdy psal svěží text o slezském nářečí? Nedávno. A tiskem vyšel v zářijovém čísle Vesmíru den před jeho smrtí. Nevím, jak to dokázal, snad díky smyslu pro načasování „slovní salvy“.

Autorka je bohemistkou a slavistkou.

